

Agenti takih in enakih naukov ne bodo mogli spraviti med kmetško prebivalstvo, pač pa domoljubi narodnjaki.
„Gosp. Glasnik.“

Plemenski biki.

Pri odbiranju bikov bi kmetovalci morali biti še bolje opazni, nego pri odločevanju telic za krave, kajti bik prenaša svoje lastnosti na več zaroda, nego krava. Zatorej je zelo opravičeno, da za nakup dobrih plemenskih bikov zmiraj več storijo in precejšnjih denarjev žrtvujejo vsako leto. Bike za domače potrebe doma vzrejati, to kaže le ondi, kjer imajo lepo domačo, dobro urejeno, završeno čedo. Zatorej ne kaže bikov vzrejati za domače potrebe, če nimamo uže završenega govejskega plemena v hlevih. Govedarji smejo le tedaj nadejati se dobrih vspehov, če rabijo bike, ki imajo dobre lastnosti pa tudi moč, jih prenašati zanesljivo na svoj zarod. Plemenski bik mora tedaj dobre lastnosti svojega plemena kazati v obilni meri in zmožnosti imeti, da one res prenaša na svoj zarod. Bodi smoter katerikoli, ki ga hočemo doseči, vselej mora bik biti žlahten, čedne zunanosti in lepih razmer gledé na posamesne ude. Najboljši biki so močnega trupla, na dolgo potegnenega, trdo sklenenega in krepkih kosti. Noge ne smejo biti previsoke in prestrme; križ bodi širok, prsi širne, rebra izbočena, hrbet raven, vrat krepek in glava lahka. Tudi živahen mora biti bik, vendar ne hudoben.

To dosežemo, če se iz mlada z njimi prijazno ravna, mnogo peča, vendar nikoli ne draži. Pred završenim drugim letom jih ne smemo na krave spuščati; v tretjem letu pa le malokedaj, kajti v tem letu dorastejo. Popolno in pravilno dorasli bik daje se najdalje časa rabiti za pleme in tudi svoje dobre lastnosti najzvestejše prenaša na zarod. Žalibog se v tej reči pogosto ne ravna pravilno; preveč potrate se dela. Malokde najdemo bikov, ki bi peto leto prekoračili. Tri ali štiri leta stare živali niso več za pleme na prodaj in dobi jih mesar. Glavni vzrok temu je, ker bike premalo na prosto spuščajo, da bi se prehodili; kmalu se udebelijo, postanejo leni. Mnogo je bikov, ki so v zadnjih nogah preslabi. Komaj tri ali štiri leta stari, so uže tako narastli, zlasti v sprednjem delu, da zadnji del trupla ne nese več prav. Kravo premočno obtežijo, da pod njimi se zgrudi in takošni biki niso dalje za rabo. Navadno biki v sprednjem delu močno naraščajo. Zatorej ni nič kaj posebnega, če kmetovalec bika vzredi, kateri ima debel šinjak in širne prsi. Nasproti pa najdemo kmalu mnogo krav, ki so močnega obočja, širokega križa, toda sprednji del je slaboten. Zatorej bode treba, da govedarji za naprej v tej reči več pazijo in si prizadevajo pri bikih doseči, da bodo v zadnjih delih krepkejši, krave pa v sprednjih močnejše. Tako bode sčasoma vse v lepšem razmerju. Do sedaj so na to premalo pazili, kar je marsikaj škode pouzročilo. Če se ta napaka popravi, dobivali bomo lepših krav

pa tudi volov in bikov, ki bodo več vredni, kakor sedanji, kajti zadnji del vola daje najboljšo govedino. Gledati in paziti bode tedaj potrebno, da bodo plemenski biki takošni, ki so tudi v zadnjem delu, zlasti v nogah, krepki, močni. Zadnji del bodi zmiraj toliko močan, da bode prednji del lahko nosil. Vsaki dan bi pa morali bike nekoliko na prosti zrak spuščati, vsaj eno uro. Dobro je, če jih vpregajo, na primer, da travo nakošeno ali detelje domov vozijo. Vsaj eno uro sleherni dan morali bi biki iz hleva na prosto gibanje izpuščati se. Na Angleškem pridržujejo bikiče zmiraj v posebnem oddelku hlevovem ter ne gonijo na pašo. Zunaj na dvorišči je zopet poseben oddelek, kamor jih vsaki dan za nekaj časa izženejo, da se sprehodijo. Vrhu tega gonijo jih pogosto simotamo na vrvi, kar stori, da so krotki in človeku prijazni. Krme plemenskim bikom ne kaže mnogo polagati, toda krepka mora biti, a ne za pitanje. Repe in žlempe se malo dodaja, sicer dobijo gobasto staniče in se precej spitajo; pogosto tudi zbolijo. Dobro vzraslih bikov ni mnogo; kdor toraj takošnega ima, naj ga rabi mogoče dolgo. Če se razumno z njim ravna, rabijo ga lahko do desetega leta.

Tako dobi gospodar lepo enolično žival in si prihrani denarje, katere bi sicer za nakup večih bikov moral potrošiti. Ni treba braniti se, da ne bi bika za njegov lastni zarod rabili. Angleži so po tem načinu največ pripomogli, da imajo lepe enolične živine toliko. Plemenijo namreč najlepše živali med seboj, če prav so si v rodu, ker tako ostanejo dobre lastnosti še najbolj stanovitno pri dotični plohi. S tem ne priporočamo tega kot pravilo, marveč svetujemo bika mogoče dolgo rabiti, za obnovljenje krvi pa s tem skrbeti, da se časih kakošna krava od inod dokupi. Svetovati je tudi, bika tedaj le kupiti, kedar je dorastel in se razvil, kajti poprej se ne dá lahko in pravično oceniti. Mladi biki, tudi dveletni, izpremenijo se časih močno.

Pripetilo se je uže dostikrat, da so dveletni biki žlahnega plemena malo kaj prida obetali, toda v četrtem letu postali so izvrstni. Nasprotno pa mnogokrat lepi dveletni biki preveč obetajo in po četrtem letu se pokaže, da niso za rabo. Ni dobro, kakor nekateri delajo, da bike pred 1½ letom ali pred 2 letom uže na krave spuščajo. Biki prerano opešajo in polagoma oslabijo celo čredo; to je tudi eden izmed vzrokov, zakaj imamo toliko kužnih bolezni med govejo živino. Večkratno kupovanje bikov požre mnogo denarja, zatorej kmetovalci ne gledajo mnogo na bike in pričakujejo izboljšanje svoje goveje plohe zvečinoma le od krav. Vsled tega imamo precejšnje število slabih, mladih bikov, starših in dobrih pa malo. Tako stisnejo ceno dobrim bikom, da se ne izplača njih vzrejati.

V povzdigo našega govedarstva bi torej kazalo, da bi se več pazilo na dobre bike in ti več dolgo rabili, kakor se to sedaj godi. Potratilo bi se tako menje dobrih bikov in zapravilo menj denarjev. Tudi zdavje bi trdneje postalo pri naših govedih. Mnogo bikov po-

rabiti, to ugaja govejskim kupcem, ki časih slabo robo za drage denarje prodajajo, a nikakor ne kaže gospodarjem.

Naposled bodi še omenjeno, da ni treba vselej bikičev jemati od krav, ki najboljše molzejo, ali pri nakupovanju na to pred vsem gledati. Najboljše krave mlekarice navadno niso več mlade in pogosto na plučih bolne, kar na mladiče prenašajo. Zatorej je sicer ozirati se pri odbiranju bikičev plemenskih na to, če so njihove matere dobre mlekarice, vendar vsprejemajo se naj le od mlajših in zdravih krav.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora, oziroma subvencijskega komiteja dné 22. maja 1887.

Posvetovanje je vodil družbeni predsednik gospod Gustav grof Thurn. Ker se je v seji obravnavalo, koliko podpore naj se c. kr. kmetijsko ministerstvo prosi za l. 1888., bila sta navzočna zastopnika c. kr. deželne vlade in deželnega odbora. Vis. c. kr. deželno vlado je zastopal gospod vladni svetnik Josip Dralka, vis. deželni odbor pa cesarski svetnik Ivan Murnik. Od gg. odbornikov bili so navzočni: Detelja, baron Lazarini, Lenarčič, Povše, Robič, dr. pl. Wurzbach ter tajnik Gustav Pirc.

Pred začetkom zborovanja pozdravi prvomestnik grof Thurn gospoda vladnega zastopnika c. kr. svetnika Dralko, ki je prvič prišel k seji glavnega odbora. Gospod svetnik zahvali se za prijazni sprejem in obljubi z vsemi silami delati na korist družbi ter kmetijstvu dežele naše.

Odsek za splošne reči nasvetuje prositi c. kr. kmetijsko ministerstvo naslednje podpore za l. 1888.

I. Za kmetijski pouk:

1. Za dve ustanovi kranjskima dijakoma, ki bi hotela obiskavati kako višjo kmetijsko šolo, na leto 600 gld.
2. Za družbeno podkovsko šolo in za 8 ustanov revnim učencem 1200 "
3. Za „Kmetovalca“ 800 "

II. Za kmetijstvo sploh:

1. Za premovanje govedi 600 gld.
2. Premije za umna gnojišča 300 "
3. Za povzdigo lanarstva 500 "
4. Za povzdigo umetnega pridelovanja krme 500 "
5. Za družbeno drevesnico 300 "
6. Za povzdigo vinarstva 500 "
7. Za povzdigo sadjarstva 300 "
8. Za povzdigo govedarstva 5000 "
9. Za povzdigo mlekarstva 1000 "
10. Za povzdigo ovčarstva 500 "
11. Za povzdigo čebelarstva 300 "
12. Za povzdigo ribarstva 200 "

Vse te vsote sprejme, glavni odbor, oziroma subvencijski komité, po daljši razpravi tako kakor so tu zabelježene.

Gospod odbornik Lenarčič predlaga: Glavni odbor naj se obrne do vis. c. kr. deželne vlade s prošnjo, da vlada strogo zaukaže izvrševanje deželne postave gledé pokončevanja mrčesov vsem tistim osebam, katere imajo v varstvo izročene jim nasade ob državnih cestah in drugod. Ravno tako naj se prosi, vis. c. kr. deželna vlada da bi s časom vse državne ceste obsadila s sadnim drevjem.

Dobro utemeljeni predlog gospoda Lenarčiča se sprejme.

Glavni odbor dogovori se zaradi izvrševanja programa občnemu zboru.

Prošnjo kranjskega štipendista na višji kmetijski šoli v Dečinu, da se mu štipendija še prihodnje leto pusti, ker se ne more ob svojih sredstvih praktično v kmetijstvu izvežbati, sklene glavni odbor vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu toplo priporočiti.

Nadaljevanje razprav preloži se zaradi pozne ure na prihodnjo sejo ter se še sprejmo za nove ude gg.:

- Merhar Ignacij, posestnik v Prigorici.
 Lovšin Janez, posestnik in trgovec v Ribnici.
 Rus Janez, posestnik in gostilničar v Ribnici.
 Andoljšek Anton, posestnik v Vel. Poljanah.
 Pauser Janez, posestnik in trgovec v Ribnici.
 Ilc Janez, posestnik v Gorenjivasi.
 Bobek Janez, posestnik in zdravnik v Ribnici.
 Rus Janez, posestnik in mlinar v Brežah.
 Peterlin Andrej, posestnik in trgovec v Ribnici.
 Tanko Tomaž, posestnik v Hrovači.
 Dekleva Janez, posestnik v Petelinah.
 Penko Matija, posestnik v Gradcu.
 Verčon Ivan, posestnik v Vrhpolji.
 Premrl Ivan, trgovec v Št. Vidu nad Vipavo.

Razne reči.

— Zdravljenje raka na jablani. Iz lista „Journal d'agriculture pratique“ posnemamo zanimivo poročilo gospoda de Bellevue, kateremu je rak v njegovih nasadih delal veliko škodo in kateremu je slednjič na misel prišlo bolno drevje z raztopljenim bakrenim vitrijolom poškopiti. V jeseni, pravi gospod Bellevue bilo je to drevje popolnoma zdravo, neškropljeno drevje pa je bolehalo. Ta skušnja je vsled njenega uspeha zelo zanimiva, zato toplo priporočamo tako ravnanje našim sadjarjem.

— Gnoj za vrtnice. Pravijo, da je sajeva voda najboljši gnoj za vrtnice. Saje od kurjave z lesom operi z vrelo vodo, in ko se ohladi, polij vrtnice. Vsled tega zadobe vrtnice temno perje, zelo cveto in so varne merčesa. Tudi stare vrtnice omlade, močno poganjajo ter bujneje in pestreje cveto.